
Ἡ ψυχολογία τοῦ μεταφραστοῦ

Tellos Agras

Préface à Jean Moréas (I. Papadiamantopoulos), Ἐκλογή ἀπὸ τὸ ποιητικὸ τοῦ ἔργο. *Les Syrtes, Les Cantilènes, Le Pèlerin Passionné, Poèmes et Sylves*, trad. Tellos Agras, Athènes : Zikakis, 1926, p. 5-14, disponible en ligne : <https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/b/7/5/metadata-423-0000005.tkl> (consulté le 11/11/2024).

Pour citer cet article

Tellos Agras, « Ἡ ψυχολογία τοῦ μεταφραστοῦ », *Acta fabula*, vol. 26, n° 1, , Janvier 2025, URL : <https://www.fabula.org/revue/document18940.php>, article mis en ligne le 01 Janvier 2025, consulté le 01 Mai 2025, DOI : 10.58282/acta.18940

Ἡ ψυχολογία τοῦ μεταφραστοῦ

Tellos Agras

Lire en VF

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

1.

Κανείς δεν θα κατεδίκαζε τις μεταφράσεις των ξένων εκλεκτών έργων —και, προ πάντων τις μεταφράσεις ποιημάτων—, αν ήθελε να εμβαθύνει με συμπάθεια στην ψυχολογία που τις εμπνέει. Πρέπει βέβαια κανείς να είναι μάλλον αυστηρός, όταν ο πόθος του μεταφραστοῦ δεν υπερβαίνει την απλή ματαιοδοξία ή την νεανικήν επίδειξη, ή όταν εκφράζει την θρασεία πρόθεση συγκρίσεως με το πρωτότυπο και τον δημιουργό του. Όπως κάθε άτοπη φιλοδοξία, μια μετάφραση έτσι καμωμένη είναι εντελώς ανάξια συμπαθείας.

Αλλ' αυτό δεν συμβαίνει συχνά. Εκείνο που προ πάντων και συνηθέστερα ωθεί ακατάσχετα κ' εξακολουθητικά κ' επαναληπτικά προς τον πειρασμό της αποδόσεως ενός έργου σε μιαν άλλη γλώσσα—στη γλώσσα μας ας πούμε—, είναι κάτι σαν ο αόριστος πόθος μιας *ανταποδόσεως*, ή ακόμη περισσότερο, σαν ο αόριστος πόθος *συνεργασίας* με τον καλλιτέχνη του, που μας γοητεύει. Μόνον κάμνοντας μια μετάφραση, υπάρχει τρόπος να κατωρθώσωμε να συμμετάσχουμε, ταπεινά και φλογερά μαζί, στην αναπαραγωγή, στην αναδημιουργία ενός γοητευτικού έργου.

Να εξετάσωμε λοιπόν λεπτομερέστερα τα πράγματα :

Οι ερεθισμοί που δονούν μέσα μας μερικές μοιραίες χορδές, προέρχονται, αφ' ενός, από τις παραστάσεις και τις εντυπώσεις της *φύσεως*: η εσωτερική τους ζύμωση, η απορροφητική τους αλχημεία, το μυστικό τους κράμα με τις συγκινήσεις της ψυχής, υστέρα από την δημιουργία μέσα στην αισθητική μας συνείδηση μιας καταστάσεως παθητικής, ουδέτερης, προς τα μέσα στραμμένης, καταλήγει ν' αναδώσει, στο επίπεδο της *ενεργείας*, της πράξεως, τον καρπό της δημιουργίας,—το πρωτότυπο έργο. Αυτό το πρωτότυπον έργο, δεν είναι παρά η *καλλιτεχνική* και *νοηματική* μορφοποίηση, η απόδοση, το ξεπλήρωμα των αχανών εκείνων και

ασυστηματοποίητων ερεθισμῶν, με μίαν οργανικήν ἐνότητα, με ἓνα σαφές, καὶ πραγματικό σύνολο, μ' ἓνα νοητόν, ἑρρυθμο, συγκεκριμένο κ' ευκρινές σχῆμα. Εἶναι ἡ συνεννόησή μας καὶ ἡ ανταπόκρισή μας πρὸς τὴν ολόγυρά μας ζωὴ, ἡ ἐκδήλωση τῆς πνευματικῆς σφραγίδας τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐπάνω στὴν ἀτακτὴ μάζα τοῦ κόσμου. Δάνειον αὐτόματο ἀπὸ τὸ περιβάλλον, ἀποδιδόμενο μ' ἓναν γενναῖο τόκο, – τὸν τόκο τῆς καλλιτεχνικῆς, ἐπιλογῆς τῶν στοιχείων τοῦ.

Ἀλλ' οἱ ἐρεθισμοὶ μας προέρχονται, ἀκόμη – κατὰ δεύτερον κατὰ σειράν λόγον, – καὶ ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς *Τέχνης*. Αὐτὰ μάλιστα εἰν' ἑτοιμα, ρυθμισμένα, ἐκ τῶν προτέρων κατεργασμένα, εὐπεπτα, εὐγευστα, ἀφομοιώσιμα χωρὶς κόπον. Αὐτὰ εἶναι καμωμένα πλέον, μιλούν στὴν γλῶσσα τῶν ἐννοιῶν μας, ἔχουν ἤδη σχηματοποιηθῇ σύμφωνα με τὸ νοητικό μας πλαίσιο καὶ τοὺς πνευματικούς μας νόμους· δὲν χρειάζεται λοιπὸν γι' αὐτὰ καμμιὰ ἐπὶ πλέον κατεργασία: ἄμεσα καὶ κατ' ευθείαν, εἰσδύουν σφοδρὰ κ' ἐλεύθερα μέσα στὴν ψυχὴ. Ὁ πόθος τῆς ἀμίλλης δὲν ἀργεῖ καὶ ἐδῶ πάλι ν' ἀναπτυχθεῖ καὶ νὰ ὁδηγήσῃ στὴν ἀνταπόδοση τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἔργου με τὸν τρόπο τῆς *μεταφράσεώς* τοῦ.

Ἀπομίμηση λοιπὸν, ομοίωμα τῆς φύσεως, εἶναι ἡ δημιουργία· καὶ ἡ μετάφραση ομοίωμα καὶ ἀπομίμηση τῆς τέχνης. Καὶ ὁ πόθος τῆς ἀπομιμήσεως τῆς φύσεως, καὶ ὁ πόθος τῆς ἀπομιμήσεως τῆς Τέχνης, εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐκδήλωση τῆς *ἐνεργείας*, τῆς *προθέσεως*, (πὺ ἀεὶναι ταυτόσημη ἐννοία πρὸς τὴν ζωὴν), προεκτεταμένης ἐπάνω στο καθαρὸ καλλιτεχνικὸν ἐπίπεδο. Ὁ ἄνθρωπος – καθὼς εἶπε ὁ Πλάτων στο «Συμπόσιον» – θέλει νὰ ἐκδηλώσῃ μέσα στο Ὠραῖο καὶ τὴν ἴδια τοῦ οὐτότητα· θέλει νὰ γεννήσῃ πνευματικῶς μέσα στο ωραῖο καὶ νὰ συνδέσῃ, μέσα στο μέλλον, τὴν ὑπαρξὴ τοῦ με τὴν ὑπαρξὴ τοῦ ωραίου.

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, τῆς ἐνεργητικῆς ἐκδηλώσεως τοῦ καλλιτέχνου ἐμπρὸς στο ωραῖο, πρέπει ἴσως νὰ διαστείλωμε τὸν ευρύν διανοούμενο, ἀπὸ τὸν στενὸν καλλιτέχνη: διαφέρουν, ὅσο ἡ μέλισσα ἡ φρόνιμη, ἡ ἐργατικὴ, ἡ ἀλτρούστρια, ἡ ἐνθουσιασμένη ὑπηρέτρια τοῦ ωφελίμου, τοῦ συνόλου καὶ τῆς συνεχείας – ἀπὸ τὴν ράθυμη, τὴν ἀστατή, τὴν ἐγώιστριά πεταλούδα, τὴν ὑπηρέτριά τοῦ παρόντος τῆς καὶ τοῦ ατόμου τῆς, τὴν αἰωνίως ἀξέγνωιαστὴ θερίστριά τῆς ἐτοιμασμένης συγκομιδῆς, τὴν ἐκθαμβὴν ἀπὸ τὰ χρώματα, τὰ μύρα, τὰ φύσηματα, πού γράφει ἐπάνω ἀπὸ τὴ βλάστηση τὴ λεπτότερη καὶ τὴν ἐκλεκτότερη φιλοσοφία. – Ἀπὸ τὸν διανοούμενο ὅλα κανεῖς μπορεῖ νὰ τα περιμένει, ἀκόμα καὶ τὸν ἐνθουσιασμό τοῦ γιὰ κινητὲς καὶ μεταθετὲς κοινωνικὲς σκοπιμότητες.

Ἀλλ' ἂν ἡ ἐννοία τοῦ θεωρητικοῦ ἀνθρώπου συμπίπτει, χωρὶς ἄλλο, με τὴν ἐννοία τοῦ θεωρητικῶ *ἐκπνευματισμένου* ἀνθρώπου, τοῦ ἐντοπισμένου ἀποκλειστικὰ στο λογικὸ τοῦ, στο πνεῦμα τοῦ, στο καθαρὰ ἀνθρώπινον ἐπίπεδό τοῦ, ἡ ἐννοία τοῦ θεωρητικοῦ καλλιτέχνη εἶναι ἀνεβασμένη ἓναν ἀκόμη βαθμὸ πῶ ψηλά, – στο σκαλί τῆς αἰσθητικῆς ἀποκλειστικότητος. Ὁ πραγματικὸς καλλιτέχνης εἶναι ὁ καρπὸς μίας μακράς, ἐκούσιας ἐπιλογῆς, μίας ἀπόλυτης, ἰδιότροπης, ἐξατομικευμένης

αυτοκυβερνησίας, αυτοκαλλιέργειας συνειδητής και εκλεκτής· είναι τύπος απορροφητικός, παθητικός, εσωτερικός· αναλύοντας και μελετώντας ενδοσκοπικά τον εαυτό του, είναι πολύ σοφός, ώστε να μη ξεπέσει στο ταπεινότερο επίπεδο της *προσπαθείας*, –που δεν είναι, παρά ο δεσμός με την ζωική καταγωγή του και η εκ νέου υποταγή του στον κοινό φυσιολογικό νόμο της ταπεινότερης ζωής– και πολύ ώριμος, ώστε να μη αναγνωρίσει σημασία στις έννοιες της *εργασίας* και της *οράσεως* μέσα στην καθαρά αισθητική σφαίρα του. Τυχαία μόνον, ασυνείδητα και αυτόματα, ποτέ στα σοβαρά, παρά μόνο σαν παιχνίδι, ημπορεί κι' αυτός να παγιδευθεί, σπανίως, από το κληρονομικό θεμελιώδες ένστικτο, που η ακέρια μετουσίωσή του σε άλλες τάσεις θα είναι άρνηση του φυσικού μέρους του ανθρώπου, απραγματοποίητη χειραφεσία από την ενόργανη ζωή.

Παθητική λοιπόν και όχι ενεργητική, όχι παρορμητική για μίμηση, είναι η στάση του πραγματικού καλλιτέχνη εμπρός στο ωραίο. Και έτσι, η μετάφραση, –αλλά και αυτή η κοπιαστική και εκ προθέσεως δημιουργία– απομένει πάντα σα μια συμπαθητική, παιδιάστικη επιθυμία αώρων καλλιτεχνών, που αφήνονται να συμπαρασυρθούν από τα ζωηρά ακόμη φυσιολογικά τους ένστικτα στον αντικαλλιτεχνικό πόθο της αμίλλης.

¶.2.

Υπάρχει, αντίθετα, και μια άλλη προέλευση των μεταφράσεων· είναι η περίπτωση της ηθοποιίας. Ο μεταφραστής ντύνεται από μια-μια, παιχνιδιάρικα και σαν δοκιμαστικά, τις ξένες προσωπικότητες, ανευρίσκοντας σε κάθε μια κάτι από τον πολύμορφον εαυτό του. Γεμίζει το αδειανό εγώ του από άπιαστους αντικατοπτρισμούς. Αυτοεξαφανίζεται μέσα στο εγώ των άλλων, ζώντας ολοένα, με μιαν αδιάσπαστη αυθυποβολή, ζώντας τις θεϊκές υπάρξεις, που δημιουργούν οι συγγραφείς και οι ποιηταί. Ο Όσκαρ Ουάιλντ έγραψε γι' αυτά όλα σελίδες γεμάτες από την εξημμένη πειστικότητα του λυρισμού.

¶. 3.

Επί τέλους, η προέλευση των μεταφράσεων είναι, όχι σπανίως, και τρίτη, ανάμεσα σ' αυτές τις δυο, –όπως ίσως συμβαίνει όχι και πολύ μακριά μας,– περισσότερο αυτή άξια συμπαθείας: είναι η περίπτωση που η ξένη προσωπικότης γίνεται το άσυλο (και το δεσμοτήριο) μιας ορφανής και άστεγης εμπνεύσεως, αποδιωγμένης και ζητώντας στέγη να σταθεί: και τότε, ένας είναι ο μεταφραζόμενος ποιητής – ο οριστικός, ο αποφασισμένος· ή τουλάχιστον ο προάγγελός του, ο πρόδρομός του. Η μισοτελειωμένη –η οριστικά πια μισοτελειωμένη– ποιητική συνείδηση, που ποτέ

δε θα ολοκληρωθῇ σε τετράπλευρον ἔργο και σε προσωπικὴν ἀριότητα, απορροφάται τότε μέσα σε μιαν ἄλλη.

Αισθάνεται κανεῖς τόσο καλά ἐκεῖ μέσα, ὥστε σπανίως (και μάλιστα ὄχι χωρὶς ἀξιόποινην ἀχαριστία) σκέπτεται πια να ξαναφύγει. Ὑστερα ἀπὸ ἐρευνες ἀκαρπες και ἀδειες, ἐκεῖ εἶναι ἐπὶ τέλους ἀσφάλεια. Εἶναι ἡ περισυλλογὴ στον εαυτὸ μας, που ἓνας ἄλλος –αδιάφορο!– εἶχε τη δύναμη, που μας λείπει, να συλλάβει, να σαρκώσει και να καταυγάσει. Μέσα στην ξένην τροχιά, κ' ἡ προσπάθεια μας, ἡ χαμένη στο δρόμο της, ξαναβρίσκει τις χαμένες της πατημασιές. Κι ἀφηνόμαστε σιγά-σιγά και με ἡδονή, ὥστε να περάση, να διαμειφθῇ το ἐγὼ μας, το ἀσήμαντο και ἀτροφικό, μέσα στο ευρύτερον ἐγὼ το ξένο, κ' εἴμαστε ευχαριστημένοι, κ' εἴμαστε ευγνώμονες να γίνωμε ἀξιοὶ να πλουτίσωμε αὐτὸ το ξένον ἐγὼ με μερικά ἐντελῶς προσωπικά μας σημάδια, που ἐξωραΐζουν το ξένο ἔργο, χωρὶς και μόνα τους να μποροῦν ν' ἀπαρτίσουν σύνθεση και αὐτοτέλεια. – Εἶναι τόσο μοιραῖο, καμμιά φορά, να εἶναι κανεῖς *μαθητής*! Ταυτιζόμενος με την ἀποστολὴ του, βρίσκει ἐπὶ τέλους την υπέρτατη ικανοποίηση.

Αν φιλοσοφήσει κανεῖς, σταθεροποιεῖται τότε κ' ἀπὸ πεποίθηση στην ιδέα αὐτὴ της ἀσφαλείας του. Γιατί να μιμηθεῖς, ἀντὶ ν' ἀποδώσεις ὅ,τι ὑπάρχει; γιατί να ριψοκινδυνεύσεις, για ὅ,τι οἱ ἄλλοι ἔχουν ἤδη ἔτοιμο; γιατί να χαράξεις μιὰ κωμικὴ παράλληλη γραμμὴ, ὅταν οἱ ἀνθρώπιοι στοχασμοὶ βρίσκουν διέξοδον ἀπὸ μιαν ἄλλη, ἐξαίσια χαραγμένη; γιατί ὅλες αὐτές οἱ ματαιοδοξίες; γιατί αὐτὴ ἡ οπισθοδρόμηση και ὁ συμβαδισμὸς με τα παρωχημένα, ἐνῶ ἡ δημιουργία μόνον σαν προέκταση, σαν προσθήκη, σα συνέχιση του παρόντος εἶναι δικαιολογημένη;

Θα ἦταν κανεῖς ἀκόμη συνεπέστερος με τον ὀρθὸ λόγο, αν εἶχε περιορισθεῖ ν' ἀπολαύσει μόνον τον ξένον ποιητὴ, τοποθετώντας τον, σαν ἓνα μεγαλόστομο *porte-voix*, στη θέση της ἀσθενικῆς και ἀνεπαρκούς ἰδικῆς του ἐκφράσεως: να τον ἀπολαύσει και να μὴ τον ἀποδώσῃ. Ἀλλὰ ἡ ποιητικὴ ἐνέργεια θέλει κι αὐτὴ να ἐκδηλωθεῖ: και, ἀδύνατη να πλάσῃ, δουλεύει τα πλασμένα· πέρνει (*sic*) τη θέση που της ἀξίζει, – της μορφικῆς ἀπασχολήσεως ἐπάνω στο μετάφρασμα· τη μεταφορὰ του λέξη προς λέξη· την ευλαβικὴ του ἐπένδυση με πράγματα που δε χρειάζονται το μοιραῖο και ἀνεύθυνο, το ἔμφυτο ποιητικὸ ἀνάστημα, παρὰ το υπομονητικὸ κι' ἀφοσιωμένο σκύψιμο, την ἀγρυπνη φροντίδα στο περιμάζεμμα των φραστικῶν ἀπλῶς θησαυρῶν.

¶. 4.

Εκτός της ἰδιαίτερης πνευματικῆς, ἀλλὰ και ἡ γενικώτερη ἐθνικὴ, ας πούμε, συγγένεια, με ὠδήγησε στη μετάφραση του Μωρεάς.

Πραγματικῶς, κανεῖς ξένος ποιητής δεν εἶναι τόσο πλησιέστερος πρὸς τὴν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως κατανόησή μας, ὅσον αὐτός. Εἶναι πολὺ ἐγγύτερα πρὸς ἐμᾶς, παρὰ πρὸς τοὺς γάλλους συναδέλφους του, που ἔγραψε τὴν γλῶσσα τους. Καὶ αὐτό εἶναι τὸ μυστικὸ τῆς πρωτοτυπίας του, που στὴ γαλλικὴ ποίηση εἶναι ολοφάνερο: ἐπότισε κ' ἐτόνωσε τὸν μουσικὸ γαλλικὸ στίχο με φραστικὴ σύνθεση προελεύσεως καθαρὰ ἐλληνικῆς, καὶ μετὰδωσε στὶς ἐννοιες καὶ στὶς εἰκόνες του τὴν πλαστικὴν ἀδρότητα καὶ κατηγορηματικότητα τῶν ἐλληνικῶν ἐννοιῶν. Καθὼς «ἐδολιεύθηκε τοὺς αἰῶνες» –ὅπως εἶπαν γι' αὐτόν,– ἐδολιεύθηκε παρόμοια καὶ τὴν γαλλικὴ γλῶσσα: τὴν παραποίησε σὲ γλῶσσα πλαστικῆ.

Μορφικόν ἐν πρώτοις τὸ ἔργο του Μωρεάς, καὶ μάλιστα ἐλληνικὰ μορφικόν, ἔχει καὶ τὶς δυο ἀπόψεις τῆς ἀποδόσεώς του εὐνοϊκές. Ἡ ἐντονη ἐλληνικὴ του σφραγίδα, αὐτὴ μόνη τῆς, ἀρκεῖ νὰ ὁδηγήσῃ στὴν ἀνεύρεση τῶν ἐλληνικῶν λέξεων, τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὶς γαλλικές, καὶ, γενικώτερα, στὴν ὅλην ἐξελλήνιση τῆς φράσεώς του.

Παρουσιάζεται λοιπὸν ἓνα στάδιον ἐπιτυχίας στὸν μεταφραστή, – ἀλλ' αὐτό δεν εἶναι, παρὰ μὴ δευτερεύουσα καὶ ἐκ τῶν υστέρων δικαιολογία γιὰ τὴν μετάφρασή του.

Επὶ τέλους, ἀς προσθέσωμε καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν εὐσυνειδησία. Ἐχει κανεῖς καθήκον νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ μεταφρασμένον ἔργο του Μωρεάς, ἐπιστρέφοντας σ' αὐτό καὶ ἐπιχειρῶντας τὴν ἀναστήλωσή του, ὅταν μάλιστα θέλει ἔτσι νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν νεανικὴ σπουδὴν του που τὸν ἔκαμε ἄλλοτε νὰ κακομεταχειρισθῇ με ὅλη τὴν ἀπειρία του τὸ σεβαστὸ καὶ πολύτιμον αὐτὸ ἔργο.

¶. 5.

Εμπρὸς στὶς χρησιμοδοτικὰ καὶ βιαστικὰς, τὶς ἀριστοκρατικὰ ἀκατάδεχτες καὶ ἐνίοτε ἀπότομες «*Στροφές*», με τὶς ὁποῖες ἀτοπα ταυτίζεται συνήθως ὁ πολὺμορφος ποιητής, οἱ *Σύρτεις* καὶ οἱ *Cantilenes* (=μπαλλάντες), ἀπὸ τὶς ὁποῖες κυρίως ἀποτελεῖται αὐτὸ τὸ βιβλίον, εἶναι ευρύτερες, μουσικώτερες, καθολικώτερες, περισσότερο συναρπαστικὰς, καὶ περισσότερο φροντισμένες στὴν ἐσωτερικὴ μορφή τους, δηλαδὴ στὴ μετρικὴ.

Τὰ θέματά τους, εἶναι φανερό πόθεν εἶναι παρμένα. Κατῶρθωσε νὰ φέρῃ ἀπὸ τὴν μάθησιν τὴν ἀναβίωσιν, ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τὴν δημιουργίαν, ἀπὸ τὴν κατανόησιν τὴν ἐντύπωσιν, καὶ ἀπὸ τὴν γνώσιν τὴν αἴσθησιν, τὸν γόνιμον μεσαῖωνα, γεμάτων οἶστρο κ' εὐαισθησίαν καὶ περιπάθειαν.

Εμπρὸς στὶς λυρικὰς *Στροφές*, οἱ πρώτες αὐτὰς συλλογὰς εἶναι λοιπὸν περισσότερον ἱστορικὰς, περισσότερον ἀντικειμενικὰς. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ παλλόμενη καὶ πολύχορδον

αντικειμενικότητά τους είναι τόσο βαθειά και τόσο γόνιμη, ώστε να υπερτερεί πολλές φορές τον σεμνό υποκειμενισμό των «Στροφών».¹

Στις μεσαιωνικές στοές, στις λατινικές στήλες, στους ελληνικούς ρυθμούς, παντού όπου επλησίασε το πλούσιο ταλέντο του Μωρεάς, παντού η πολιτογράφηση του υπήρξεν αντάξια και θαυμαστή. Εζητούσεν εκφράσεις δια μέσου κάθε αντιλήψεως εποχής, ζωής και τέχνης. Και τις εύρισκε.

Ο Μωρεάς ήταν απ' αρχής καλλιτεχνικά μορφωμένος και ώριμος· εσωτερικήν εξέλιξη το έργο του δεν παρουσιάζει· μόνο μετατοπίσεις. Θα ρίξωμε λοιπόν μόνο μια συμπληρωματική παρατήρηση για την εξέλιξη της μετρικής του.

Από την μετρικήν ευκαμψία των πρώτων του συλλογών, που εσημειώσαμε πιο πάνω, ξαφνιάζεται κανείς ν' απαντήσει, στις *Sylves*, μια φανερή δυσκολία προσαρμογής προς τον κλασσικό γαλλικό δωδεκασύλλαβον, όταν αρχίζει να προσπαθεί να περιορίσει τους απλόχωρους κ' επίσημους κυματισμούς των μέτρων του, ή τους σπασμένους σε χίλιες μεριές, μέσα στη στρατιωτικήν ομοιομορφία, στην ευθύγραμμη πειθαρχία του κλασσικού στίχου. Η στιχουργία του εκεί φαίνεται συχνά σαν άδεια, χασματική, παραστρατημένη. – Στο διάλειμμα όμως που μεσολαβεί μέχρι των «Στροφών», έχει διορθωθεί εν τω μεταξύ κάθε ατέλεια. Γι' αυτό, από την πρώτη κιόλας από τις *Stances*, ακούμε σφιχτοδεμένον, ρυθμικόν, ένοπλο, τον κλασσικό στίχο να πορεύεται μ' ένα βήμα ασφαλτο και υπέροχο.

Αντί μιας από τις μεγαλοστομίες εκείνες, που η περιεκτικότητά τους κ' η ουσία τους είναι ύποπτες, ο Μωρεάς μας δίνει το εύχυμο μέτριο. Αντί να ζητήσει με την πνευματικήν ανάταση, μόνο με τη σοφή τέχνη γυρεύει την πιθανώτερη λύτρωση από την ταπεινότητα της ζωής. Αντί να καταφρονήσει το υλικό μέρος της ζωής και να στραφεί σε άλλες σφαίρες, σ' αυτό το υλικόν επιστρέφει, αυτό ξεδιαλέγει, κι' αυτό κατεργάζεται. Κι' αυτό μας αποδίδει, αντάξιο μας. Ανήκει λοιπόν στην θαυμάσια εκείνη σειρά των *modestes* ποιητών, που, χάρις στην ισόρροπη *σωφροσύνη* τους, θα κρατούν για πάντα το φέγγος τους σταθερό και ασφαλτο, σαν ένας μελαγχολικός αστερισμός απάνω από το όνειρο της ανθρωπότητας.

¹ Στις *Sylves* έχει συγχρονίσει προς θέματα και αντιλήψεις του συγχρόνου γούστου την τέχνη των γραφικώτατων Λατίνων ειδυλλιακών και ελεγειακών.

PLAN

- Ἡ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

AUTEUR

Tellos Agras

[Voir ses autres contributions](#)